

"Täysosuma." NRK

EMILY FOREVER

MARIA

NAVARRO SKARANGER

TAMMI

**EMILY
FOREVER**

**MARIA
NAVARRO
SKARANGER**

Suomentanut Outi Menna

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

Pohjoismaiden ministerineuvosto

This translation has been published
with the financial support of Nordisk Ministerråd.

Norjankielinen alkuteos *Emily forever* ilmestyi 2021.
Copyright © Maria Navarro Skaranger
First published by Forlaget Oktober AS, 2021
Published in agreement with Oslo Literary Agency
Suomenkielinen laitos © Outi Menna ja Tammi 2023
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-4286-6
Painettu EU:ssa

EMILY RUKKA

On talvi ja miltei koko ajan pimeää, aamuisinkin aina kymmeneen asti. Emily (Em? Tai ehkä Emma?) havahtuu valoon, herätys on hänelle poikkeuksellisen myöhäinen.

Katsokaa nyt, siinä hän makaa tynny jalkojensa välissä ja käsi mahan päällä, katse ikkunaan päin, ulos harmaaseen päivään. Emily, mikä ankea nimi, niin sateesta raskas että vanha täti silittäisi hänen hiuksiaan ja sanoisi: Voi lapsikultaa, ihan yksinkö sinä olet täällä. Ylös sängystä, Emily, täti sanoisi, ja Emily nousee, lakanoissa on outo haju joka ei tunnu omalta, ja hän vääntäytyy pystyyn ison mahansa kanssa, verkkaan, verkkaan, ruumis on vähän kuin kivenlohkare, hänellä on kulmikas olo, paksu ja koko selän mitalta leveä, nesteen turvottamat nilkat, naama on liian litteä ja liian pyöreä.

Emily katsoo itseään peilistä ja näkee isän nenän, ihon ja leveät ranteet, äidin hiukset. Hän ei halua ajatella sitä, hän pukee collegen ylleen ja vetää housut jalkaan.

Hänen asuntonsa on melko pieni, siellä mahtuu asumaan kaksi henkeä mutta ei juuri enempää. Pieni olohuone, makuuhuone ja seinustalla sänky sekä sängyn alla laatikoita vaatteille, jotka tällä hetkellä lojuvat kasassa koska Emily ei jaksaa viikata niitä (hän käyttää nykyään aina

ryppyisiä vaatteita ja näyttää siksi siivottomalta vaikka oikeasti pitää huolta henkilökohtaisesta hygieniastaan). Pieni keittiö, ruokapöytä ja kaksi tuolia, paljon väliseiniä ja pyykinpesukone kellarissa. Minuutista ja tunnista toiseen Emily vain makaa sängyssä ja tuijottaa kattoon yön ollessa pimeimmillään, ja koska hän nukkuu vähän, tv-ohjelmia tulee katsottua runsaasti niinä päivinä kun ei ole töitä. Hän avaa teeveen heti herättyään ja antaa sen olla päällä koko päivän ääni kolmekolmosella ettei kuulisi omia ajatuksiaan, aamulähetyksen kokki paistaa isoa valkoista kalafileetä ja sen myötä hänen ajatuksensa hyppäävät parvekkeelta alas asfaltille ja pois mielestä.

Nyt hän katsoo puhelintaan, jossa lukee että ÄITI on soittanut kolme kertaa, ja minuutin kuluttua kolmannelta soitosta ÄITI on lähettänyt viestin: HUUHUU OLETKO HEREILLÄ, HIIKKAISE KUN NÄET TÄMÄN. Oman äitinsä puolesta ei voi pelätä alinomaa (kuten äidit pelkäävät tytärtensä puolesta) kun äiti on ainoa, mitä on, Emillä ei nimittäin ole vanhan äitinsä lisäksi enää ketään muuta, mutta hänestä tuntuu, hän tuntee sen kananlihalle menevistä käsivarsistaan, että hänen on vastattava heti jottei äiti huolestu. Hän soittaa äidille ja tietää että äiti viivyyttää vastaamista tahallaan, ja jos hän katkaisee puhelun ennen kuin äiti ehtii vastata, äiti saattaa sanoa: Älä katkaise niin nopeasti, muuten itken.

Vasta kun on mennyt kolmekymmentä sekuntia, Em laskee puhelimen hälyttäessä, kuuluu lopulta äidin ääni.

Em kysyy mitä asiaa äidillä oli, ja äiti kertoo aikovansa lähteä tänään liikenteeseen ja tiedustelee tarvitseeko Em

apua, toisiko äiti vaikka kaupasta jotain. Em kysyy, että mihin hän muka apua kaipaisi. Hän ei ole tarkoituksella tyly, vaikka äiti niin tulkitseekin ja sanoo: Jaa no, en minä tiedä, ja Em miettii mihin hän voisi tarvita apua, mitähän se voisi olla, ehkä kylppärin lampun vaihtamiseen. Hän sanoo, että äiti voi tulla neljän maissa jos haluaa, ja äidille se käy hyvin.

Voi Emily rukkaa, joka on tänään, juuri tänä päivänä, ollut raskaana seitsemän kuukautta, ja he ovat nyt kahdestaan, Emily ja hänen kasvava mahansa, Em ja pikkuinen, Pablon häivyttävä hoitamaan asioita, kuten hän itse sanoi. Niin siinä kävi, Pablo vain otti ja lähti. Vai kävikö? Mun pitää hoitaa yks juttu, Pablo oli sanonut ja lukittautunut makuuhuoneeseen kahdeksi tunniksi. Sillä aikaa Em oli istunut sohvalla ja nukahtanut teeveen ääreen, ja Emin herätessä Pablo oli ollut edelleen makuuhuoneessa mutta hetken päästä lähtenyt ulos musta kassi olallaan. Em katsoi Pabloa ennen lähtöä, Pablo katsoi häntä, hän mietti mitä Pablo ajatteli ja mitä tämä oikein aikoi, Pablo iski Emille silmää, sulki ulko-oven ja pani sen lukkoon, ja Em jatkoi teeveenkatselua.

Ensimmäisinä päivinä hän istui illat pitkät ja odotti, kuulosteli hissien ääniä rappukäytävästä ja askeleita portaikosta, kuulosteli pysähtyikö talon eteen autoja. Sitten hän soittaa taas, puhelin hälyttää ja hälyttää, kunnes Pablo vihdoinkin vastaa värittömällä äänellä, ja hän kysyy ”mikä meininki”, ja Pablo sanoo ”ei mikään”, hänen äänensä kuulostaa välipitämättömältä, ja Em toistaa ”ei mikään, mitä se tarkoittaa” ja Pablo sanoo ”en mä tiä”, seuraa pitkä tauko, ”mä tarviin vähän omaa aikaa, mun pitää hoitaa asioita Ousmanin kanssa”. Em rummuttaa ikkunaa sormenpäällään ja sanoo

”omaa aikaa, mitä se tarkoittaa”, ja Pablo sanoo ”se tarkoittaa että meidän on parempi olla vähän aikaa erillään”, eikä Em voi ymmärtää että Pablo jättää hänet, tai hän ei halua ymmärtää sitä, ei, hän ei ymmärrä, hän ajattelee että Pablo hoitaa asiansa Ousmanin kanssa ja soittaa sitten, tai joskus myöhemmin, mutta mistäpä sen tietää.

Välähdyksenomaisesti Emily ymmärtää, että hänet on jätetty, mutta ymmärrystä kestää vain hetken. Jos häntä katsoo silloin, näkee hänen isot, tummat ja väsyneet silmänsä (jätetyksi tuleminen on niin uuvuttavaa), hän näyttää syvästi onnettomalta.

Mutta kun hän löytää kaksikymmentätuhatta kruunua muovikassista makuuhuoneen tyynyn alta ja saa laskettua kaikki rahat, hänen katseensa kirkastuu jälleen.

Vanha täti sanoisi: Voi lapsikulta, tällaista vain sattuu joskus, ja hän halaisi Emilyä ja tuudittelisi tätä sylissään, ja Emily vaipuisi takaisin uneen.

Sitten Emily heräisi, ja hänet nähdessä tekee mieli kysyä: Miksi sinä haluaisit tulla isona?

Kerran äiti sanoi, että Emin pitäisi ruveta ansaitsemaan itse jos hän halusi ostaa hiuspantoja ja meikkejä niin kuin muut tytöt (äiti oli aina niin peea viimeisinä viikkoina ennen palkkapäivää, että Emin oli pyydettyä lupa syömiseen silloin kun hän oli yksin kotona). Em marssi ruokakauppaan printattu cv ja työhakemus mukanaan, ja niin hän sai ensimmäisen työpaikkansa.

Kerrostalon edessä on uusi asfaltti, tumma tie ja kaide sen vieressä jatkuvat Emin ovelta alas metroasemalle, mistä hän ajaa joka aamu metrolla töihin, aamuvarhaisella Em astuu ulos ovesta (hänen on lähes mahdotonta astua ovesta ulos kenenkään katsomatta) ja pitää metrolaiturille asti kaiteesta kiinni ettei liukastuisi jäällä, aamuvarhaisella hän saapuu ruokakauppaan ja ryhtyy laittamaan paikkoja valmiiksi. Avaa ja täyttää setelilokerot käteisnostoja varten, Marewan kirjautuu tietokoneelle ja tekee smoothieta ja käy vessassa sillä aikaa kun Em keittää vettä ja laittaa itselleen kupin kahvia. Em kantaa lehtipinot sisään ja asettelee VG:t ja Dagbladetit ja Aftenpostenit sekä parit pienemmät sanomalehdet telineisiin. Marewan tuo tuolin omenalaatikoiden taakse, Em istahtaa vetämään henkeä, koittaa hetki josta Em pitää työssään kaikkein eniten: hedelmätarkastus. Hän rakentaa pyramidin appelsiineista ja etsii pieniä vikoja, mustelmia omenoista, ruskeita laikkuja banaaneista, liian pehmeitä avokadoja, jotkut asiakkaat puristavat avokatot littanoiksi tehdäkseen reklamaation. Hän nyppää irti muutaman kaalinlehden ja basilikanlehden ja menee taas istumaan. Em voi istua ja katsella vaikka kuinka pitkään, niin kauan että keltainen valo väsyttää silmät, niin kauan että Marewan pyytää häntä toimittamaan hävikkituotteet jätteisiin ja menemään kassalle.

Jossain kohtaa ennen taukoa, kun Em oikoo telineessä olevan lehtipinon reunoja suoriksi, hän huomaa etusivun nurkassa pikkiriikkisen kuvan Pablon kaverista Ousmanista. Hän avaa lehden, ja lyhyessä jutussa kerrotaan, että poliisi on suorittanut ratsian Oslon rikollispiirien keskeisen hahmon eli Ousmanin asunnossa ja sieltä on löydetty joku vakavasti loukkaantuneena, miltei kooman kaltaisessa tilassa, sekä iso erä huumeita. Kaikkia, joilla on mahdollisesti tapaukseen liittyviä vihjeitä, pyydetään ottamaan yhteys poliisiin.

Em lukee silmät suurina ja suu auki, hölmistynyt ilme naamallaan, häntä ei pelota mutta jännittää vähän, ihan kuin lehden jutussa kerrottaisiin hänestä. Marewan sanoo: Mitä sinä teet, Em sanoo: En mitään, ja hän nappaa yhden lehden sivuun jatkaakseen sen lukemista myöhemmin. Vessasta hän soittaa Pablolle, mutta puhelu menee vastaajaan.

On aamu, kauppa on juuri auennut, kun Marewan, kauppias itse, käy läpi muiden franchise-myymlöiden tuotteita, joidenkin liikevaihto kohoaa liki neljään miljoonaan kruunuun ja Marewan on tavannut muutamia näistä nuorista, kunnianhimoisista, usein homoksi identifioituvista miehistä, jotka ovat lykänneet opiskelua tienatakseen jopa miljoonia vuodessa pyörittämällä kauppianaan tai myymäläpäällikkönä omaa ruokakauppaketjuun kuuluvaa liikettään. Hänen myymälänsä liikevaihto ei ole *niin* suuri, se saisi mielusti olla suurempikin, mutta myymälässä käy paljon varkaita, ja hän on väsynyt varkaisiin, väsynyt päiviin jotka seuraavat toisiaan, ja väsynyt koska ei ole vielä juonut smoothietaan loppuun, tuntuu kuin silmänurkassa olisi vielä hippunen unihiekkää. Hän printtaa kolme paperia, teippaa papereilla olevat varkaiden kuvat pakastimen oveen ja kirjoittaa A4-arkille spriitussilla kurdimafia, varkaita, huutomerkki. Kurdit varastelevat, niin Marewan uskoo, jotkut varastavat hilloa, sullovat monta lasipurkkia reppuihinsa, jotkut varastavat olutta, sullovat tölkkejä reppuihinsa, ja varkaissa on myös bulgarialaisia, tai romanialaisia, jotka eivät välttämättä ole pelkästään Romaniasta, Marewan on nähnyt BG-tunnuksia tien varteen pysäköidyissä isoissa maastureissa, pakistanilaiset eivät ole varkaita mutta sitä vastoin kaikkea muuta joten myös sikäläisten suhteen on oltava varuillaan, Marewan ajattelee.

Hän teippaa oveen lapun henkilökunnan juhlista jotka ovat samalla Emilyn jäähyväisjuhlat ennen äitiyslomaa, Marewan on varannut keskustasta keilaratoja koko porukan käyttöön, kokoontuminen on kaupalla mistä ajetaan yhdessä keilahallille, ja keilaamisen jälkeen ajetaan takaisin, jätetään autot parkkiin kaupalle ja kävellään kulman taakse hyvään ravintolaan. Muistakaa ilmoittautua hyvissä ajoin, Marewan on kirjoittanut lappuun.

Nyt Emily on myymälän puolella liimaamassa hälytystarroja oluttölkkien pohjiin, hän istuu tuolilla toppahanskat käsissä ja aikoo jatkaa tarrojen liimausta monta tuntia.

Marewan kokee tavallaan olevansa vastuussa Emilystä, ei niin kuin isä tai veli eikä ehkä niin kuin poikaystävä, vaan pikemminkin kuin vastuuntuntoinen pomo? Eräänlainen vastuuntunne hiipii mieleen, kun miesasiakas jonka Marewan tietää niljakkaaksi tyypiksi tulee kauppaan ja pyytää Emilyä näyttämään missä on sokeri, ja vaikka Emilyn on vaikea kävellä, tai hänen kävelynsä on hidasta vaappumista ja hän pitelee kävellessä alaselkäänsä, hän joutuu kulkemaan asiakkaan edellä toiseksi perimmäiselle hyllyriville Leivonta-kyltin alle, kurottamaan sokeripaketin alhaalta ja ojentamaan sen asiakkaalle, joka sanoo että Emily on itsekin suloinen kuin sokeripulla. Silloin Marewan rientää hätiin ja ottaa ohjat käsiinsä, auttaa asiakasta ja lähettää Emilyn tauolle, ja jälkepäin ostaessaan kokista ja näkilleipää Em sanoo kassalla: Kiitti kun pelastit, Marewan.

Ja Marewanin tekisi kovasti mieli käyttää Emilystä lempinimeä, Em Em Em niin kuin Tina aina sanoo. Hän ei vain tiedä miten.

Ennen kotiinlähtöä Marewan tarkistaa kirjanpidon. Viikon ensimmäisinä päivinä, maanantaina, tiistaina ja keskiviikkona, oli hiljaista paitsi iltapäivällä virka-ajan jälkeen jolloin kassaan ropisi rahaa, mutta viikonloppuna myynti kasvoi nostaen liikevaihdon 601 kruunuun vaikka budjettiin oli merkitty 558 kruunua, ja tulos on hyvä, sillä jatkossa liikevaihto tulee vakiintumaan kuuteensataan. Mutta Marewan näkee myös että työntekijät, esimerkiksi Emily joka on tosi kiltti, koska on raskaana, vaikka asia toki koskee myös muita, antavat asiakkaille rahat takaisin Cifistä sekä hintavista tuotteista, yhdelläkin kerralla kuukauden sisään palautettiin kahdeksan rasiaa tummia viinirypäleitä, liki viisikymmentä kruunua kappale, ja useita ilmanraikastimia. Hän menee myymälän puolelle ja sanoo Emilylle, jonka tehtävä on panna ovi lukkoon, että asiakkaat huijaavat, että jatkossa kaikki tuotetakuut on hyväksyttävä hänellä silloinkin kun tuote maksaa alle sata kruunua. Emily mainitsee tutun, vihaisen tyyppin, ihan varmana sossuun menossa, ja sanoo ettei hän tiennyt mitä tehdä, hän oli kaupassa yksin kun Jørgenkin oli juuri lähtenyt kassalta tauolle. Soita aina minulle, Marewan sanoo. Varsinkin narkkareilla on käytössä se taktiikka että ne hakee tuotteita suoraan hyllystä ja kysyy käykö palautus. Siksi pitää aina pyytää kuitti ja syynätä se suurennuslasilla, Marewan sanoo. Muilta osin kaikki sujuu normaalisti, Emily kerää leivät ja muut leipomotuotteet puoli tuntia ennen sulkemisaikaa ja toimittaa ne hävikkiin, käyttää kassalla omat ostoksensa, hammas- harjat ym., kerää sanomalehdet pois ja täyttää nuuska- ja tupakkahyllyt.

Marewan kirjaa vielä ylös viikon supersiivoustehtävän. Tällä kertaa se on ulkomaanherkkuhyllyn pystyttäminen yhdessä hänen kanssaan.

Sitten hän hyppää autoon ja ajaa ruuhkassa Trondheimsveieniä kerrostalokotiinsa, tai E6-tietä Lørenskoggiin tai johonkin kaupungin laitamille, Ellingsrudiin ehkä, kotiin vaimonsa luokse, kotiin missä odottaa päivällinen, suihku ja sänky sekä valot jotka sammuvat.

Emily lähettää Marewanille viestin myöhään illalla oman työvuoronsa päätyttyä, kello on yli yksi aamuyöllä kun hän kirjoittaa: EN PÄÄSE JUHLIIN, mihin Marewan lähettää saman tien vastauksen: MEIDÄNHÄN OLI TARKOITUS PITÄÄ SAMALLA LÄKSIÄISET SINULLE, ja Emily vastaa: OLEN MENOSSA YHTEEN PERHEJUTTUUN, PITÄKÄÄ HAUSKAA.

Emilyä voisi luulla vahvaksi ja määrätietoiseksi naisihmiseksi mutta ei, Emily on heikko ruumiiltaan, koska on raskaana (ja pian myös sairauslomalla), hänen jalkansa ovat ohuet riu'ut ja ryhtinsä kumara. Lisäksi hän on heikko koko olemukseltaan, joka tuntuu leviävän ja valuvan, hän ei saa pidettyä itseään kasassa, minkä vuoksi Marewan on tuonut myymälään tuolin häntä varten.

Häpyliitosten löystymisen takia hänen on oltava melkein kaiken aikaa istuvillaan. Hän haaveilee tuolilla, mitähän hän miettii, hän miettii... jaa-a, eipä varmaan mitään, ennen kuin hänen eteensä ilmestyy asiakas joka kysyy pavlovakakkua, ja hän kysyy että pakasteenako, mutta asiakas ei tiedä, vaimo on vain kotona lykännyt kauppalistan käteen. He kävelevät pakastealtaalle, Emily edellä ja mies perässä, Emily kumartuu tutkimaan valikoimaa maha altaan reunaa vasten mutta pavlovakakkuja ei näy. Meillä ei taida olla niitä, hän sanoo. Päivän muista asiakkaista hänen mieleensä jää erityisesti yksi, joka kysyy miksi hän näyttää aina niin surulliselta, tai vihaiselta (asiakas ei erota vihaista ja surullista ilmettä toisistaan), ihan kuin Emily ei lainkaan ilahtuisi asiakkaista, edes päivittäin kaupassa asioivista vakikävijöistä, hänen pitäisi hymyillä enemmän.

Joitain päiviä sitten Em nukahti töissä tauolla, hän istui pöydän ääressä käsivarret tyynynään, tai vain poski vasten pöytälevyä, maha pöydän alla, ja neljäkymmenen minuutin kuluttua Marewan tuli huoneeseen. Hän ravisti Emilyä käsivarresta ja ilmoitti että tauko oli ohi.

On paljon tavallista hiljaisempaa, kuuluu vain veden lori-
naa ja silloin kaikki muuttuu pahemmaksi, kun on hiljaista
Emin ajatukset lähtevät väkisin kulkemaan pidempiä
reittejä ja kasautuvat kerroksittain ja taas kerroksittain
ja taas kerroksittain toistensa päälle muodostaen jonon
joka ei pääty koskaan. Hän levittää saippuaa kainaloihin
ja rintojen alle ja haaroihin ja niskaan, huuhtelee itsensä
ja sulkee hanan. Nyt hän on litimärkä, ja kylpyhuoneessa
on kylmä, suihkukaapista valuu vettä lattialle, hän astuu
keskelle lätäkköä ja hänen mieleensä juolahtaa surullinen
ajatukset: hän saa lapsen, joka kasvaa kodissa jonka suihku-
kaappi vuotaa, asunnossa jonka ovenpieli on meikkivoiteen
tahrina, voi ei.

Onko hänellä petetty olo? Ensin hän itki valtoimenaan,
sitten hän oli itkennyt niin paljon ettei enää tiennyt syytä
itkulleen, minkä jälkeen tunne laimeni. Mutta olisiko
Pablo vain jotain mistä pääsee eroon raapimalla, vähän
kuin hyttysenpistosta jäänyt tumma, kovettunut rupi?

*Onko hänen sisäinen maailmansa sen suurempi kuin
ulkoinenkaan?*

Niin, hän ajattelee Pablون kasvoja, poskessa olevaa luomea
ja kellertävää ihonväriä.

Yöllä hän näkee unta kasvoista ja vartaloista ja tiiviistä läheisyydestä, ja joskus kun hän makaa riittävän pitkään silmät kiinni hän onnistuu loihtimaan mieleensä elävän tunteen siitä että Pablo on hänen luonaan. Em vaistoa Pablon läsnäolon.

Aiemmin Pablo kosketteli hänen mahaansa, litteää vatsaa, ja piirteli sormellaan rinkuloita navan ympärille. Tuolla sisällä asuu Pablo junior, Pablo sanoi varmana siitä että lapsi oli poika.

Mutta nyt Emille sanottaisiin että yritä jatkaa elämääsi, hänelle sanottaisiin ettei Pablo luultavasti palaa koskaan, mutta kuinka päättää suhde ihmiseen jota ei saa kiinni. Eihän se onnistu mitenkään. Lapullako? Vai tekstiviestillä?

On asioita joista Emily ei tiedä mitään, Pabloon liittyviä asioita, asioita jotka eivät kuulu hänelle ja joihin hän ei työnnä nokkaansa.

Pablo soittaa ja sanoo ettei kukaan, ei Em, Emin äiti, Pablon perheenjäsenet, kukaan, yhtään kukaan saa antaa lausuntoa poliisille tai ylipäättään puhua poliisien kanssa. Kytät yrittää esittää kaveria ja saada sillä lailla jengin puhumaan, Pablo sanoo. Niillä on aina omat intressit, ei ne yritä auttaa, Pablo sanoo. Vaadi asianajajaa, Pablo sanoo. Mutta mitä sä oikein oot tehny, Em kysyy. En mitään, Pablo miltei huutaa puhelimeen. Ja niinpä Em heti ensimmäisessä tapaamisessa naispoliisin kanssa vaatii asianajajaa, vaikka he istuvat nojatuoleissa molemmin puolin matalaa pöytää, jonka keskellä on muovinen tekokasvi. Naispoliisi hymähtää lempeästi, sillä Emin sanat ovat kuin suoraan jostain elokuvasta. Mehän vain juttelemme täysin epävirallisesti, mutta ilmoitat vaativasi asianajajaa, naispoliisi sanoo, ja se tuntuu hieman yllättävältä, parempi olisi jos vain kertoisit mitä tiedät.

**Voi Emily rukkaa, katsokaa nyt.
Ypöyksin ja raskaana.
Eikä edes kahtakymmentä!
Elättelee toiveita poikaystävän paluusta.
Sen huumesotkun jälkeen?
Tuskinpa. No, minkäs teet.**

EIVÄTHÄN TUOLLAISET TYTÖT MISTÄÄN MITÄÄN YMMÄRRÄ.

KANNEN KUVA: THEO EILERTSEN / UNSPLASH